

Slipp kvinnene fri!

Kvinnen er fremdeles undertrykt i Europa. Kvinnen lider under kulturell blindhet. Hvordan vi griper an denne virkelighet får betydning for hvordan vi staker ut fremtiden.

Hensikten med å skrive denne artikkelen er å vise et poeng fra antikken som kan vise oss noe viktig, tenker jeg. Her er noen likhetstrekk mellom vår tid og antikken som synes noe typisk i den demokratiske kultur. Vi går oss blind i våre egne oppfatninger, og glemmer demokratiets grunnlag. Demokratiets grunnlag er først og fremst den frie tale.

Kvinnens overflødigheit

For noen år tilbake kom jeg over en viktig bok. Boken heter «Den greske drømmen om kvinnens overflødigheit» (1999), av Vigdis Songe-Møller. Den forklarer hvorfor kvinner ble vurdert som underlegne menn i den greske førklassiske kulturen. Det var kort sagt mytologiske grunner for det. Kvinnen som Pandora, var den mektigste guden Zevs straff for menneskene (mennene); uberegnelig, ikke til å forstå seg på, fristende, og aldri til å mette. Det var visst slik kvinnen var av natur, og ikke av fysisk eller intellektuell styrke.

Menneskenes synd var at de hadde mottatt guden Promothevs gave ilden (gudenes eiendom). Promothevs var begeistret for menneskets evner, og med ilden som redskap kunne de utvikles.

Pandora (pinterest).

Zevs straff var at mennene skulle begjære, kjempe og lide etter «Pandoras» (kvinnens) gunst, og for å underholde henne. Livet ble et slit, og fristelser var jo overalt. Lidelsen i tilværelsen var et «mytologisk» faktum. Stakkars, stakkars mann. Livet var perfekt før kvinnen.

Men, kvinner i mytologien hadde også en positiv status, som Athene, Afrodite, Demeter og Persefone, Ariadne, og oraklene Theiresias og Pythia som fra mytologi var virkeliggjort i greske Theben, og Delfi. Det var slik i det minste en mulighet for også å se kvinner som noe positivt. Her lå det en motsetning til en total dogmatisk undertrykking (min tolkning). Det ble dessverre ikke utnyttet.

(Boken forklarer også hvordan fornuften utvikles fra mytologisk tenkning. Den beskriver en kultur hvor «tenkerne» begynner å stille spørsmål. Men de må være forsiktig. Heraklit oppdager «mangelen» i kulturen; en viktig «nøkkel» for utvikling:)

Kvinnens stilling, og kulturell utvikling

Kvinnens stilling og status i en kultur er for undertegnede et mål på den kulturelle utvikling og fornuft i et samfunn. I vesten oppdager vi «overraskende nok» nå at kvinnens kulturelle stilling fremdeles har et forbedrings-potensiale. Dette selv om kvinnens stemmerett er noe

over 100 år gammel i Norge, noe som i europeisk sammenheng ikke er så verst. Men rettigheter er en ting. Praksis og kultur noe helt annet. Og; hva med de fremmedkulturelle?

Evripides, den første kvinnesaksforkjemper.

Den første i vår kultur som problematiserer kvinnens dårlige kulturelle status er Evripides (485-406 f.kr.). Han er en av de tre største og viktigste tragedieforfatterne fra demokratisk-klassisk tid. De stykkene som tydeligst viser denne elendighet er «Medea» og «Ion».

Under er en video jeg fikk laget i Athen i september fra en skildring den voldtatte «Creusa» har i stykket «Ion».

Link direkte til Youtube.com: <https://www.youtube.com/watch?v=z9sIh89fS2w>

Som det beskriver under videoen på youtube.com, blir Evripides erklært uønsket i Athen få år etter oppføringen av dette stykket. Han krenket den athenske identitet ved å framstille Apollon som voldtektsmann. Det var en rolle som «Zevs» var kjent for. Han forteller sannheten om kvinnens plass. Det ble rett og slett for mye.

Evripides er den første i vår kultur som har vært oppfattet som politisk ukorrekt for både å ikke respektere gudene, og for å fremme kvinnens rettigheter som subjektive individer.

Få år etter at Evripides er kastet ut, tar athenerne livet av Sokrates. Det er ikke «demokratiet» som gjør dette. Det er «demokratene». som tyranner. Når alle - folket- tenker som en, er det tyranni (Platon), uansett hvor ytringsfri det er bestemt at man er. Platon så kvinnen som sidestilt mannen i det samfunn han

beskrev i «Staten».

Ytringsfrihet?

Til sammenligning er vi i en tid hvor vi er i ferd med å oppdage ytringsfriheten. Vi begynner å problematisere den og se hensikten med den. Men vi er dårlig demokratiutdannet. Folk hamrer løs i sin ytring på diverse medier, som om det var på torget i Athen i forfallstid. De forsiktige kloke stemmer slipper ikke til. Makt er makt. Kunsten våger seg knapt fram på.

Hvem er makten i dag? I demokratiet skal man være uenige om ting. Men er det klima for saklighet som slipper stemmene fram? Gidder folk å høre etter? Jeg har inntrykk av at det er de skrikende stemmene, «de tydelige» normative som setter i kategorier, som setter dagsorden. De milde melder seg ut i resignasjon, og overlater diskusjonene til de sterke, dem med «brodd» som Platon sa. Platon skrev om den demokratiske dynamikken for 2350 år siden. Når mennesket får frihet vil det samtidig ha makt. Makten kan alltid, som Apollon, velge å ikke si noe. Når den ikke er fornuftig, kan den ikke si noe. Det er derfor vi trenger mot-ytrere og ytringsfrihet. Demokratiets styrke er bredden av kunstarter, og dyktige og modige aktører i samfunnet.

Kvinnefrihet og utvikling:

Det jeg ønsker å skrive om og drive med er hvordan vi kan utvikle samfunnet. Nå skriver jeg «plutselig» om kvinnefrigjøring. Det er jo ikke tilfeldig, da «alt henger sammen med alt», som Gro Harlem Brundtland brukte som slagord for å få fram et poeng. Jeg vokste opp med henne som statsminister, og husker hennes arbeid for frigjøring og utdanning til verdens kvinner, som hun fremdeles arbeider med.

Ser vi rundt oss i verden, så henger kvinnens politiske og kulturelle frigjøring sammen «proporsjonalt» med demokratisk, materiell og teknologisk utvikling.

Hovedgrunnen til elendigheten rundt om i verden i dag er tyranner, psykopater, korrupsjon, manglende demokrati og frihet, religiøsitet, fundamentalisme, og tradisjons-kulturell undertrykking. Kvinner har ingen annen oppgave enn å gjøre som mennene forventer, og som de blir fortalt.

Frihet og utvikling:

Det er den frie tale som bidrar til utvikling, gjennom engasjement, demokratisk dannelselse, deling av ideer, og politisk ukorrekthet. Vi trenger alle stemmene fra folket. Vanlige arbeidsfolk, tenkere, kunstnere, forfattere, teknologer, lærere, akademikere, og politikere m.fl.

De som bygget vår vestlige sivilisasjons vugge forstod dette, og særlig i antikkens demokratiske oppbyggingstid. Noen forstod det underveis, passet på og ytret seg, rik på historie, generell kunnskap og livserfaring, men ble tiet. Det ble athenernes bane.

Det eneste som skiller en fruktbar og god kultur fra en undertrykkende og dårlig i demokratisk lys, er muligheten for å stille de kritiske spørsmål, fortelle om det man tenker og ønsker, og ha muligheten til å følge sin egen vei. Vi får håpe Pandora (kvinnen) fremdeles sitter der med sin krukke, og snart slipper ut det siste som ligger i den. Håp! : Medvirkning og likeverdighet. Under: «Apollons hule» hvor Creusa ble tatt med makt.

